

De Malelande

Katholieke basisschool

Verbinding

Waardering

Gedragsprotocol juni 2016

Structuur

Innovatie

Gedragsprotocol

De Malelande

Inhoudsopgave

Pag.

Inleiding.....	3
Gewenst gedrag.....	4
• Hoe gedragen we ons op De Malelande?.....	4
• Schoolregels.....	5
Ongewenst gedrag.....	6
• Pestgedrag.....	6
○ Bewustwording.....	6
○ Stellingname.....	7
○ Signalen.....	8
○ Digitaal pesten.....	9
○ Maatregelen.....	11
• Gele en rode kaarten systeem.....	13

Bijlagen: Stroomdiagram gele en rode kaart
 Les preventie pesten

Inleiding

Veiligheid is één van de elementen die leiden tot ontwikkeling. Als een kind zich veilig voelt, zal hij gaan leren. Vanzelfsprekend geldt dit ook andersom: een kind dat zich niet veilig voelt zal zich niet of minder goed ontwikkelen. Het is de reden dat we de omgang met elkaar serieus nemen op De Malelande.

Voor u ligt het gedragsprotocol. Dit protocol is tot stand gekomen met ouders en teamleden van onze school met het doel om duidelijke afspraken te maken, zodat we weten welke verwachtingen we van elkaar mogen hebben en elkaar hierop kunnen aanspreken. Ook de wet schrijft voor dat wij als basisschool vanaf augustus 2015 verplicht zijn om zorg te dragen voor een sociaal veilige school. Vanaf schooljaar 2016-2017 is er op De Malelande een pestcoördinator.

We beginnen het protocol met het benoemen van gewenst gedrag. We gaan ervan uit dat iedereen die betrokken is bij onze school gewenst gedrag laat zien in de omgang met elkaar. Als kapstok hanteren we schoolregels.

Onder ongewenst gedrag noemen we pestgedrag. Het is en blijft een actueel onderwerp. Met regelmaat kunnen we in de media lezen wat de gevolgen zijn voor kinderen die hierbij betrokken zijn. De manier waarop we omgaan met pesten en de preventie ervan is voor De Malelande een belangrijk onderwerp; om die reden gaan we er in dit protocol uitgebreid op in.

Uit diverse onderzoeken is gebleken dat een aanpak van pestgedrag op verschillende niveaus het meest zinvol is. Om die reden handelen wij op schoolniveau, groepsniveau en op individueel niveau. Op schoolniveau is dat zichtbaar door de jaarlijkse enquête onder ouders en de afname van het leerlingvolgsysteem op sociaal-emotioneel gebied bij onze leerlingen (Viseon), de vijfjaarlijkse enquête onder onze leerlingen, de schoolregels die we hanteren en het protocol dat voor u ligt. Binnen de groepen is er aandacht om interventies eerder preventief dan curatief in te zetten, klassenregels op te stellen, tijdig pestgedrag signaleren en op regelmatige basis met elkaar het gesprek voeren over pesten. In de klas is uiteraard ook ruimte voor een individueel gesprek met leerlingen die pesten, gepest worden of pestgedrag willen melden en uiteraard hun ouders. De contactpersonen op De Malelande worden eveneens ingezet om gesprekken te voeren met individuele kinderen. Naast pestgedrag zijn meer vormen van ongewenst gedrag te noemen. Het pedagogisch handelen van onze teamleden is gericht op het voorkomen van ongewenst gedrag. Helaas is dit niet altijd haalbaar. Om duidelijkheid te geven over de te volgen stappen leggen we in dit protocol uit hoe we gebruik kunnen maken van het gele en rode kaarten systeem.

Wij zijn ons ervan bewust dat formulieren en procedures op zich niet leiden tot het verdwijnen van pestgedrag. Het is echter wel belangrijk om duidelijk te kunnen aangeven hoe iedereen dient te handelen, zodat dit voor alle partijen helder is.

Team De Malelande

Gewenst gedrag

Hoe gedragen we ons op De Malelande?

Onze leerlingen brengen een groot deel van de tijd door op school. Daarom is het van belang dat er op school een prettig klimaat heerst. Een positief klimaat heeft alles te maken met de manier waarop we met elkaar omgaan. Onze kernwaarden verbinding, waardering, structuur en innovatie zetten we proactief in om dit te bewerkstelligen. School en ouders werken hierbij intensief samen.

Op De Malelande hebben we vertrouwen in elkaars persoonlijke groei en kwaliteiten, verantwoordelijkheid voor eigen handelen en ieders betrokkenheid. Zo kunnen we respectvol met elkaar omgaan. Het voorbeeld van de teamleden en van de ouders voor de leerlingen is van groot belang. Positief gedrag wordt gestimuleerd in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar men elkaar mag aanspreken op het eigen gedrag. Dit betekent bijvoorbeeld dat een leerling kan worden aangesproken door een leerkracht van een andere klas.

Agressief gedrag van teamleden, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd.

Schoolregels

Op De Malelande gebruiken we acht basis-schoolregels. Deze regels gelden als 'kapstokken' waaraan kleinere regels kunnen worden opgehangen. Iedere week staat één van de regels centraal. De regel wordt zichtbaar opgehangen in de klas en wekelijks besproken met de kinderen.

- Zorg voor veiligheid
- Wij doen ons best
- Wij zijn eerlijk
- Wij zijn zuinig en netjes
- Handen thuis
- Iedereen hoort erbij
- Pas op je woorden
- Laat weten waar je bent

Ongewenst gedrag

Pestgedrag

Bewustwording

Pesten is een probleem van alle direct betrokken partijen: leerlingen (de pester, het gepeste kind, meelopers, de zwijgende groep), leerkrachten, ouders en management van de school.

Het uitgangspunt van De Malelande is om pesten te voorkomen; de aandacht ligt voor een groot deel op preventie van pestgedrag. Helaas leert de realiteit dat pestgedrag op elke school voorkomt en zullen we om die reden in dit protocol ook aandacht besteden aan het signaleren van pestgedrag, het bespreekbaar maken en de aanpak ervan.

Het is van belang dat men zich bewust is van het verschil tussen pesten en plagen en dat ruzie hier niet bij hoort. Ruzie heb je soms, dat is niet leuk, maar dat kan met elkaar worden opgelost. Dan kan iedereen weer goed met elkaar overweg.

Als er geplaagd wordt, is er sprake van gelijkwaardigheid; alle partijen zijn als het ware even 'sterk', alle betrokkenen lachen en vinden het leuk wat er gebeurt. Plagen doet ook geen pijn en het gebeurt af en toe. Het kan zijn dat een kind niet zo goed tegen plagen kan. Dit kan te maken hebben met ervaring met pesten in het verleden of juist minder ervaring met plagen, een laag zelfbeeld of weinig zelfvertrouwen.

Als er wordt gepest is er geen sprake van gelijkwaardigheid. De één is sterker dan de ander, de één lacht en de ander niet, het kan pijn doen en het kan met regelmaat voorkomen. Er is sprake van een bepaald machtsgevoel, de ander klein maken. Het is belangrijk om het verschil tussen plagen en pesten te kunnen onderscheiden, zodat we allemaal dezelfde taal spreken. Tijdens de preventieve les aan het begin van ieder schooljaar wordt hier aandacht aan besteed en gedurende het schooljaar wordt dit regelmatig benoemd.

plagen

pesten

Stellingname

Eén van de doelen op De Malelande is het creëren van een veilige sfeer voor leerlingen, leerkrachten en ouders. De werkgroep Schoolklimaat en Leefstijl houdt zich sinds een aantal jaren hiermee bezig. Het is één van de doelen in ons Schoolondernemingsplan. Pestgedrag en agressief, grensoverschrijdend gedrag wordt gezien als ongewenst en niet getolereerd op onze school. Een ieder die met onze leerlingen werkt dient alert te zijn op pestgedrag en actie te ondernemen richting de betrokken leerkracht als dit wordt gesignaleerd. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Daarbij dient iedere partij de eigen grenzen in de gaten te houden. De inbreng die we van ouders verwachten ligt op het gebied van signaleren, het informeren van de school en het ondersteunen van de aanpak die de school hanteert. Daarbij kunnen ouders hun kind stimuleren in het ontwikkelen van een stellingname tegen pestgedrag.

Op het gebied van digitaal pesten willen we als school eveneens duidelijk zijn. Op het moment dat onze leerlingen last hebben van pestgedrag ondernemen wij actie, ook al vindt dit pestgedrag buiten schooltijd en buiten de muren van de school plaats. De samenwerking met ouders is hierbij onontbeerlijk.

Wanneer kinderen aangeven dat ze liever niet klikken over een ander waar het pestgedrag aangaat, is het goed om te vertellen dat er wel degelijk een verschil is tussen klikken en klagen. Bij klikken wil je dat de ander straf krijgt, bij klagen hoop je dat het ongewenste gedrag ophoudt. Daarbij willen kinderen soms alleen hun verhaal kwijt, gehoord worden. Het is essentieel om bij de kinderen na te gaan wat de achterliggende behoefte is: op welke manier wil het kind geholpen worden?

Signaleren

Er zijn diverse manieren om pestgedrag te signaleren.

Aangeven bij leerkracht door leerling en/of ouders.

De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt het kind dat pest. De stappen in het hoofdstuk Maatregelen worden gevolgd.

Opgemerkt door de leerkracht.

De leerkracht zal, indien hij of zij mogelijk pestgedrag signaleert, in gesprek gaan met de betrokken kinderen. Indien nodig worden ouders van de betrokken kinderen uitgenodigd voor een gesprek. Indien vastgesteld wordt dat het inderdaad pestgedrag betreft, worden de stappen in het hoofdstuk Maatregelen gevolgd.

Aangeven bij contactpersoon.

Indien een kind niet naar de eigen leerkracht durft te gaan en pestgedrag meldt bij de contactpersoon, neemt deze contact op met de leerkracht van het kind. Geheimhouding is in dat geval noodzakelijk. Samen wordt naar een passende oplossing gezocht.

Aangeven bij de Anti-pestcoördinator.

Vanuit de werkgroep sociaal-emotioneel heeft een leerkracht de taak van anti-pestcoördinator.

Een mogelijke peestsituatie wordt altijd eerst opgepakt door de groepsleerkracht(en). Dit samen met het kind en mogelijk de ouders. Soms houdt de peestsituatie helaas langer aan of betreft het een situatie met meerdere kinderen. In dit geval kan het zo zijn dat het kind, de groepsleerkracht of de ouders contact zoeken met de anti-pestcoördinator.

Een anti-pestcoördinator is het aanspreekpunt voor leerlingen die worden gepest, voor hen die willen praten over een situatie waarin ze gepest worden en voor ouders die vragen hebben over pesten. De anti-pestcoördinator wijst de weg naar oplossingen en houdt contact totdat het pesten is gestopt. De groepsleerkracht houdt in alle gevallen de regie. Daarnaast houdt de anti-pestcoördinator zich, samen met de anderen uit de werkgroep sociaal-emotioneel, bezig met preventie en advisering bij schoolveiligheid.

Via de vragenlijst oudertevredenheid

In deze jaarlijks afgenomen vragenlijst bevinden zich vragen over pestgedrag. Omdat het een anoniem ingevulde vragenlijst betreft, is het lastig om naar aanleiding van deze vragenlijst op individueel niveau te handelen. Wij vragen ouders in alle gevallen de gegeven informatie over pestgedrag te delen met de betrokken leerkracht.

Via de vragenlijsten ingevuld door de leerling

Ieder vijf jaar neemt de leerkracht een vragenlijst af bij alle leerlingen vanaf groep 3 (Viseon 2.0). Op deze manier wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van iedere leerling duidelijk in kaart gebracht. Naar aanleiding van de resultaten van de vragenlijst onderneemt de leerkracht actie op individueel niveau naar het kind en, indien noodzakelijk, naar zijn ouders.

Vanaf groep 3 wordt in iedere klas jaarlijks een sociogram afgenomen. Iedere leerling geeft hierbij aan met wie hij of zij het liefste speelt en werkt. De leerkracht maakt op basis van de uitkomsten van het sociogram een analyse. De analyse vormt de basis voor de te ondernemen actie naar individuele kinderen en betrokken ouders.

Signalen van pestgedrag kunnen zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit een kind bij de eigen naam noemen
- Zogenaamd leuke opmerkingen maken over een ander
- Een ander (steeds dezelfde) voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding

- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achterna rijden
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
-

Deze lijst is bij lange na niet compleet. Het is van groot belang dat leerkrachten en ouders alert zijn op de manier waarop onze leerlingen met elkaar omgaan en hierover met korte lijnen communiceren.

Digitaal pesten

In de huidige tijd bestaat pestgedrag niet meer alleen uit fysiek of verbaal geweld. Het aantal sociale media is de afgelopen periode aanzienlijk gegroeid en is voor steeds jongere kinderen beschikbaar. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat ook pestgedrag mogelijk is via sociale media. In sommige gevallen is het 'gemakkelijker' voor kinderen om via sociale media te pesten, omdat het een bepaalde mate van anonimiteit veronderstelt. Gelukkig is het steeds beter mogelijk om op te sporen wie achter het pestgedrag zit.

Wat is digitaal pesten eigenlijk?

- Iemand een gemeen bericht sturen
- Iemand in een bericht uitschelden of belachelijk maken
- Iemand een dreigbericht sturen
- Het online bestellen van producten voor iemand anders
- Foto's van iemand anders op internet zetten
- Iemand opzettelijk een virus sturen
- Gehackt worden
- Iemand pesten, dit filmen en op internet zetten

Aan niemand kan een garantie gegeven worden dat pestgedrag niet zal gebeuren. Het is echter wel mogelijk om het risico op digitaal pestgedrag zo klein mogelijk te houden. De volgende tips kunnen we op dat gebied aan onze leerlingen geven:

- Kijk uit met het geven van jouw adres, (mobiele) telefoonnummer, maar ook foto's van jezelf en jouw familie. Je weet nooit wat anderen ermee doen.
- Geef nooit zomaar jouw password, pincode, paspoortnummer aan instellingen of anderen die je alleen van internet kent.
- Vraag jouw ouders om toestemming als op internet gevraagd wordt om een registratieformulier in te vullen.
- Stuur geen vervelende berichten door naar andere mensen.
- Laat geen onbekenden toe in jouw contactenlijst.
- Bedenk dat je op internet nooit zeker weet met wie je te maken hebt.
- Maak geen afspraken, tenzij je weet wie het is.
- Wil je afspreken met iemand die je van internet kent? Neem iemand mee en spreek af op een plek waar veel mensen zijn. Laat iemand weten waar je bent.
- Je anders voordoen dan wie je bent kan grappig zijn, maar ook gevaarlijk. Ook degene met wie je chat kan anders zijn dan hoe hij of zij zich voordoet. Dat anders voordoen kan leuk zijn, maar jij bepaalt (of de ander met wie je aan het chatten bent) wanneer het genoeg is.
- Let op wat je doet voor een webcam. Laat je niks wijsmaken. Als jouw foto's of filmpjes voor altijd over het internet zwerven, krijg je spijt en kun je het niet meer terug draaien.

- Wees voorzichtig met pop-up-berichten als 'Wil je dit downloaden?' of 'Wil je een gratis mp3 speler?'. Klik altijd op 'nee' of klik de pop-up weg. Deze berichten zijn meestal nep en kunnen de computer stuk maken. Als je twijfelt, vraag dan jouw ouders om advies.
- Wees voorzichtig met bestanden die aan een e-mail zijn gehecht. In deze bijlagen kunnen virussen zitten, die jouw computer kapot kunnen maken. Wees extra voorzichtig als je de afzender niet kent. Niet zomaar openen dus!
- Als je iets ziet dat je naar vindt, klik je het weg. Je hoeft er toch verder niet naar te kijken.
- Meld vervelende situaties bij de volgende meldpunten:
www.meldpunt.nl (als je iets ziet op internet wat discrimineert)
www.helpwanted.nl (meldpunt voor kinderporno; bijvoorbeeld als iemand je dingen vraagt over seks of als iemand plaatjes daarover laat zien aan jou).
- Scheld zelf niet via e-mail, chat of een ander bericht. Woorden komen harder aan als je ze leest en je ziet niet hoe de ander reageert op jouw bericht.
- Zorg ervoor dat alleen jouw vrienden jouw profiel kunnen zien en lezen.
- Tel tot 10 als je ergens geïrriteerd over bent. Zeg geen dingen waar je later spijt van kunt krijgen.
- Een grapje hoeft niet altijd als grapje over te komen. Vraag je af of jij het een leuk grapje zou vinden als de grap over jou zou worden gemaakt.
- Zet geen informatie over anderen op jouw pagina, ook niet voor de grap. Een ander kan hier problemen mee krijgen.
- Blijf aardig en vriendelijk tegen elkaar. Als je denkt dat een ander niet aardig is, vraag dan eerst wat die ander bedoelde. Berichten kunnen snel verkeerd overkomen.

Wat doe je als je digitaal gepest wordt?

- Log uit of blokkeer de persoon die naar tegen je doet.
- Negeer pest e-mails. Antwoord niet. Ga niet terug pesten.
- Maak een printje van het bericht en vraag om hulp bij jouw ouders en/of juf of meester.
- Praat erover met jouw vrienden, ouders, juf of meester.
- Probeer je niet schuldig te voelen als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld dat een ander dit bericht verstuurd.
- Doe in ernstige gevallen aangifte bij de politie, want cyberpesten is strafbaar.

Wat doet de leerkracht als er digitaal gepest wordt?

Het is goed om in dit geval duidelijk aan te geven wat het standpunt van De Malelande is. Zodra de gevolgen van het gebruik van sociale media een rol spelen op onze school, zal de betrokken leerkracht hiernaar handelen:

- De pester en de gepeste leerling worden gevraagd om uitleg te geven om te achterhalen wat de toedracht is geweest.
- Er wordt afgestemd met de gepeste leerling wat de beste of gewenste aanpak is. Hierover worden afspraken gemaakt en vastgelegd.
- Deze afspraken worden teruggekoppeld naar de betrokken ouders en hier regelmatig op teruggekomen (Hoe gaat het nu? / Zijn er nog aanpassingen nodig?)
- Er volgt een groeps gesprek en lessen Mediawijsheid worden ingezet.
- Er wordt een Digiduif naar de ouders van de groep gestuurd met daarin een oproep om mee te kijken met hun kind.

Maatregelen

Om goed te weten in hoeverre onze leerlingen te maken hebben met pestgedrag en om de sociale veiligheid in kaart te brengen wordt jaarlijks bij de leerlingen van groep 3 en hoger VISEON 2.0 afgenomen, een volginstrument voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.

De maatregelen die De Malelande treft om pestgedrag te voorkomen, te bespreken, te signaleren en te laten uitdoven, zijn onder te verdelen in preventieve en repressieve maatregelen. Iedere melding van pestgedrag wordt serieus genomen en geverifieerd.

Preventieve maatregelen:

- De leerkracht bespreekt met leerlingen de algemene afspraken en de regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Er wordt jaarlijks een startles over pesten gegeven in alle groepen van de school. Deze les wordt gegeven tijdens de Week tegen het Pesten in september. Hierin wordt het verschil tussen onderling plagen en pesten en de verschillende rollen die bij pesten worden ingenomen door iedereen benoemd. Vanaf groep 3 t/m 8 worden ook de regels van dit pestprotocol expliciet besproken (zie bijlage).
- Op regelmatige basis (en incidenteel, indien noodzakelijk) besteedt de leerkracht aandacht aan pestgedrag in groeps gesprekken.
- De werkgroep Schoolklimaat en Leefstijl komt gedurende het schooljaar meerdere keren bijeen om de veiligheid van de leerlingen te bespreken. Hieruit voortvloeiende plannen worden gecommuniceerd met leerlingen, teamleden en ouders.
- Methode Leefstijl. Met behulp van deze methode stimuleren we onze leerlingen om zich te ontwikkelen tot sociaal vaardige, betrokken en zelfstandige volwassenen.
- Contactpersonen. Binnen De Malelande zijn diverse collega's naast hun werk als leerkracht als contactpersoon werkzaam. Jaarlijks bezoeken zij alle klassen om te vertellen aan de leerlingen wie zij zijn, hoe ze bereikt kunnen worden en wat er gebeurt als je met een contactpersoon praat.
- Week van het pesten. Elk jaar wordt in de vierde week van september de Week Tegen Pesten gehouden. De Malelande doet hieraan mee en raadpleegt de website van de stichting School & Veiligheid voor lesideeën.
- Schoolregels. Per week is een schoolregel aan de orde. Deze regel wordt besproken in de klas en genoemd in de Donderdagkrant.
- Groepsregels. Aan het begin van ieder schooljaar stelt iedere groep samen groepsregels op. Deze worden gezamenlijk ondertekend door alle leerlingen uit de klas.
- Week tegen het Pesten. Voorafgaand aan deze week (vroeg in het schooljaar) ontvangen de leerkrachten tijdig een planning.

Repressieve maatregelen

Individueel niveau

- Indien er sprake is van pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen direct besproken door de leerkracht van de kinderen. Dit gesprek staat niet op zichzelf, maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt die in het (ParnasSys) dossier van de betrokken leerlingen worden toegevoegd.

Hulp aan de leerling die gepest wordt: De begeleiding van de leerling die gepest wordt is van groot belang. Het kind kan zich eenzaam voelen, is slachtoffer en heeft recht op professionele zorg van school. Naast het voorkomen van nieuwe, ongewenste ervaringen, staat het verwerken van de nare ervaringen. Dit gebeurt door gesprekken te voeren met de contactpersoon, de eigen leerkracht, intern begeleider of orthopedagoog van de school. Hierbij dient aandacht te zijn voor het signaleren van nieuwe prikkels en het verwerken van de eerdere ervaringen. Indien de begeleiding van school om welke reden dan ook niet voldoende blijkt te zijn, zal de ouders worden geadviseerd om externe hulp in te schakelen.

Hulp aan de leerling die pest: Ook de begeleiding van een leerling die pest dient serieus te worden genomen. Het is van belang te achterhalen wat de reden is dat het kind besluit om over te gaan tot pestgedrag. Het is ook mogelijk dat het kind niet in staat is om op een redelijke wijze met een ander om te gaan. In alle gevallen heeft de leerling recht op professionele hulp. Naast een gesprek met de direct betrokkenen en hun ouders (in de tekst hieronder toegelicht), het registreren van dit gesprek in het dossier van de leerling en het maken van een plan van aanpak, kunnen op regelmatige basis gesprekken met de leerling die pest noodzakelijk zijn om erger te voorkomen. Insteek is om het negatieve gedrag van de betreffende leerling te doorbreken en de leerling een voorbeeldfunctie te geven.

- Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de leerlingen die betrokken zijn uitgenodigd voor een gesprek. De kinderen zijn bij het gesprek aanwezig. In dit gesprek worden duidelijke afspraken gemaakt. Ook de op te leggen sanctie bij overtreding van de afspraken wordt besproken. Een verslag van het gesprek wordt in het dossier van de betrokken kinderen toegevoegd. Buiten het feit dat de leerling die herhaaldelijk pest een gele of rode kaart krijgt, kan gedacht worden aan uitsluiting van met name situaties die pestgedrag zouden kunnen uitlokken: buiten spelen, overblijven, gymles, excursies, schoolreisjes. In dit stadium wordt de bouwteamleider (BTL) op de hoogte gebracht.
- Wanneer het gedrag zich, ondanks dat bovenstaande stappen zijn gevolgd, herhaalt, wordt dit opnieuw gemeld aan de bouwteamleider. De bouwteamleider nodigt de ouders van de betrokken leerling uit en ondertekent de gele of rode kaart die wordt uitgedeeld. Hij of zij maakt samen met het betrokken kind een plan van aanpak voor de duur van zes weken. Na zes weken wordt de uitvoering van het plan geëvalueerd met de leerling en zijn ouders.
- Indien het gedrag van de leerling niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van de leerling werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken, kan het management team (MT) overgaan tot bijzondere maatregelen: bijvoorbeeld een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen (zie hiervoor het bovenscholse protocol *Schorsen en verwijderen* van de stichting Kpoa).

Groepsniveau

Naast de preventieve les die aan het begin van ieder schooljaar aan alle leerlingen wordt gegeven, kan het zijn dat er meer gesprekken over pestgedrag in een klas nodig zijn. Zoals in de inleiding aangegeven: pestgedrag is een probleem van iedereen. Er zijn leerlingen direct bij betrokken in de rol van pester of gepeste, maar er zijn soms ook meelopers en een zwijgende middengroep. Meelopers zijn kinderen die doorgaans meedoen uit angst om zelf gepest te worden. De ervaring leert dat de zwijgende middengroep van wezenlijk belang is in de aanpak van pestgedrag. Als de groep eenmaal in beweging komt en opstaat tegen pesten, hebben de kinderen die pesten een stuk minder te vertellen. Als aan deze middengroep wordt uitgelegd dat ze een belangrijke rol hebben en dat ze kunnen helpen om het pestprobleem op te lossen, is er vaak veel mogelijk. Het is van groot belang

concreet te benoemen op welke manier deze leerlingen kunnen opstaan tegen pesten (naast dat ze een enorm compliment krijgen dat ze willen helpen):

- Doe niet (fysiek) mee met pesten, maar ga tussen de kinderen in staan en zeg: "Stop hiermee. Dit is pesten!"
- Zeg gerust dat je de pester eigenlijk heel aardig vindt (als dat zo is), maar dat je het pesten heel erg vindt.
- Haal hulp.
- Laat merken dat een kind dat pest niet stoer is (door dit te zeggen).
- Speel gerust een keertje (extra) met het kind dat gepest wordt.

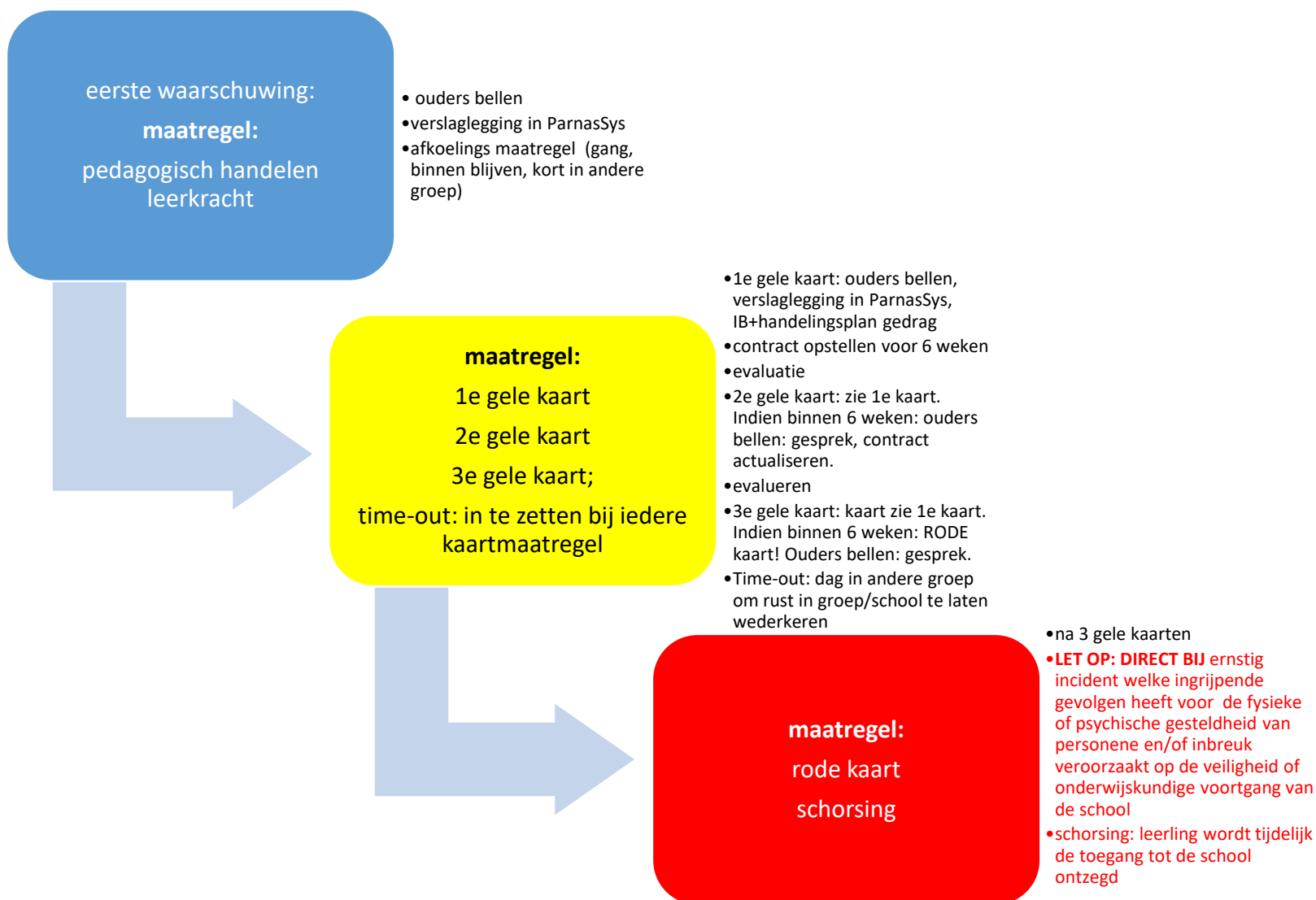
De ouders van de groep meelopers en de zwijgende middengroep kunnen te allen tijde bij de leerkracht informeren naar de stand van zaken omtrent pestgedrag in de klas.

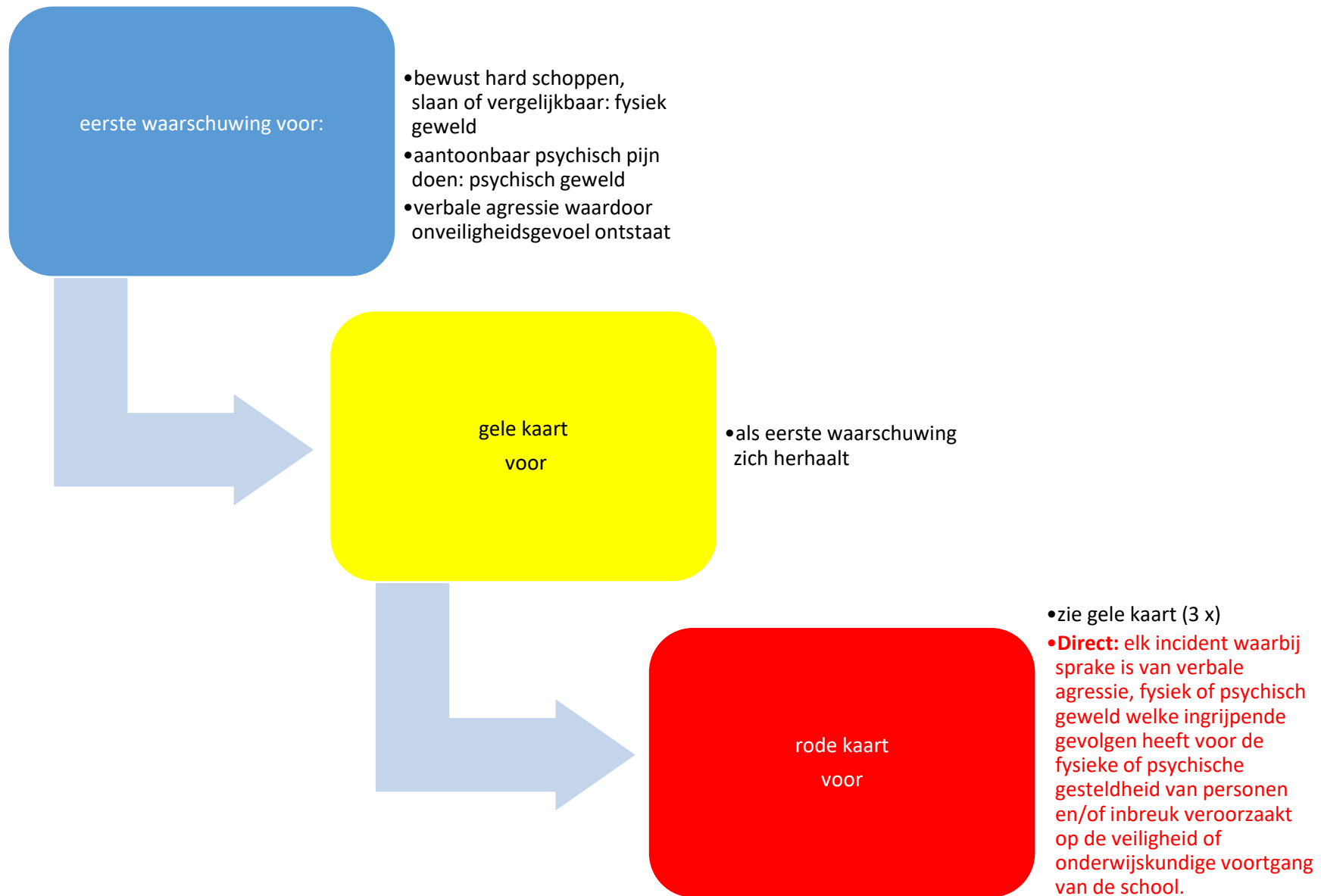
Gele en rode kaarten

Als maatregel bij grensoverschrijdend intolerabel gedrag (waaronder pestgedrag wordt gerekend) hanteren we op De Malelande een gele en rode kaarten systeem. Dit systeem geeft de kaders aan voor leerlingen die herhaaldelijk met het gedrag op een negatieve manier de aandacht vragen. In het geval van pestgedrag wordt een gele of rode kaart uitgedeeld wanneer een leerling, ondanks waarschuwingen en gesprekken met ouders en de leerkracht, toch nog pestgedrag laat zien. In de bijlage wordt uiteengezet welke weg hierbij wordt gevolgd.

Voor de ouders van een gepeste leerling is het van belang dat de school het probleem serieus neemt en een plan van aanpak maakt voor de begeleiding. De ouders van de leerling die pest dienen ook op de hoogte gebracht te worden van het gedrag van hun kind. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

Bijlage

Bijlage Startles

Startles pesten groep 1-2

Doel: de leerlingen zijn zich bewust van pestgedrag op school en weten het verschil tussen pesten en plagen. Er zijn in de klas duidelijke afspraken gemaakt over hoe je met pestgedrag omgaat.

Duur: 25 min.

Inleiding: Filmpje 'Huisje, boompje, beestje' over plagen en pesten (14.31 min)
<http://www.schooltv.nl/video/huisje-boompje-beestje-plagen-en-pesten/>

Kern: Naar aanleiding van het filmpje klassikaal een gesprek voeren. De volgende vragen kunnen worden gesteld:

- Wat vond je van het filmpje?
- Wat dit plagen of pesten?
- Wat is het verschil tussen plagen en pesten? (pesten=allebei lachen, af en toe, het doet geen pijn. Pesten= eentje lacht niet, gebeurt vaak, het kan zelfs pijn doen).

Slot: Wat spreken we samen af in de klas?

Startles pesten groep 3 t/m 8

Doel: De leerlingen zijn zich bewust zijn van pestgedrag op school en weten het verschil tussen pesten en plagen, de rollen in een groep en redenen om te pesten. Er zijn in de klas duidelijke afspraken gemaakt over hoe je met pestgedrag omgaat.

Duur: 45 min. (als er pestgedrag in de klas voorkomt: 75 min.)

Inleiding (5 min.): Leg uit wat de bedoeling is: we praten over: pesten en gepest worden. Refereer gerust aan de enquête die voor de zomervakantie is afgenomen. Benoem het doel van de les. We gaan met elkaar in gesprek met als doel dat iedereen met een goed gevoel naar huis gaat. Dit betekent dat er goede afspraken zijn gemaakt, iedereen heeft kunnen zeggen wat hij/zij wil en iedereen zich gehoord voelt. Afspraken om dit voor elkaar te krijgen:

- Elkaar laten uitpraten
- Met respect tegen elkaar praten
- Tegen elkaar en niet over elkaar praten
- Je mag alles zeggen (graag zelfs)
- Niet allemaal tegen één

Kern: (Informatief deel): als er wat gebeurt, praat de juf met jou en de kinderen die erbij betrokken zijn. Ruzie maken is geen pesten, wordt nog wel eens verward, maar hier praten we de dingen uit. Ruzies horen bij elke klas; is niet erg, dat hoort erbij en dat wordt uitgepraat.

Benoem het verschil tussen pesten en plagen: als er geplaagd wordt, is er sprake van gelijkwaardigheid (een weegschaal als het ware, iedereen is even 'sterk', alle betrokkenen lachen, het doet geen pijn, het gebeurt af en toe). Gebruik gerust voorbeelden van kinderen thuis. Sommige kinderen kunnen niet zo goed tegen plagen (laag zelfbeeld/zelfvertrouwen, vroeger gepest of geen ervaring met plagen). Als er wordt gepest is er geen sprake van gelijkwaardigheid (de één is 'sterker')

dan de ander, eentje lacht, de ander niet en het kan zelfs pijn doen). Het is erg belangrijk om het verschil tussen plagen en pesten te benadrukken, zodat we allemaal dezelfde taal spreken. Haal gerust nog wat voorbeelden aan om het verschil goed te onderscheiden.

Schrijf bijvoorbeeld onderstaande vormen van pesten op het bord en laat kinderen voorbeelden bedenken die hierbij horen. De voorbeelden staan cursief.

- Verbaal - *schelden, uitlachen, napraten*
- Fysiek - *spugen, schoppen, slaan, knijpen, duwen*
- Materieel - *spullen stukmaken, afpakken, verstoppen.*
- Relationeel – *buitensluiten, negeren, roddelen*
- Digitaal – *gemene berichten, filmpjes, foto's op internet plaatsen of via mobiel versturen.*

Redenen waarom er gepest wordt: het gevoel van macht fijn vinden, bang om zelf gepest te worden, het thuis even niet zo leuk hebben, het niet in de gaten hebben hoe erg het is. Pesters zijn vaak ook aardige kinderen! Benadruk het effect van pestgedrag; sommige mensen hebben er later nog last van (bijvoorbeeld wantrouwend ten aanzien van relaties op het werk en privé).

Oefening tussendoor: geef de klas een opdracht in groepjes van 4 kinderen: maak met rietjes/kranten een brug, maak zonder te praten samen de letter A of een cijfer, ga samen in volgorde staan van klein naar groot etc. De opdracht zelf is niet van belang, het proces wel. Bij deze opdrachten komen diverse rollen van kinderen bovendien. Laat het even gebeuren.

Leg daarna uit: in een groep heeft iedereen een eigen rol (altijd vriendelijk, grappenmaker, driftkikker, leider, volgers). In een nieuwe groep moet dat even worden "geregeld", daarna is het duidelijk. Soms gaat het mis; dan kan pesten ontstaan. Hoe dat ontstaat, is niet altijd even duidelijk. Duidelijk is wel, dat er wat aan gedaan moet worden. Iedereen-mag-er-zijn, iedereen is even belangrijk. Kijk eens wat er gebeurt in de groep als dit wordt verteld; kinderen gaan nadenken over ieders rol en, vooral, hun eigen rol. Herkent iemand zich (*als er geregeerd wordt, mag dat alleen een reactie op eigen gedrag zijn*)?

Een belangrijk deel is het benoemen van de rollen die worden ingenomen bij pesten:

1. Pesters
2. Meelopers
3. Slachtoffers
4. Buitenstaanders
5. Aanmoedigers
6. Verdedigers

Bij elke rol kunnen door de kinderen tips worden bedacht, om het pesten te stoppen. Voorbeelden zijn:

1. P - Bedenk iets anders om je energie in te steken, praat met iemand die je vertrouwt, verzin iets anders om aandacht mee te krijgen.
2. M - Lach niet mee en doe niet mee met stomme grappen.
3. S - Vraag hulp, blijf uit de buurt van pesters, zorg voor een zelfverzekerde houding.
4. B - Zeg de leerling die gepest wordt eens gedag, maak een praatje, doe aardig tegen hem/haar.
5. A - Vraag de leerling die gepest wordt eens om mee te doen in een groepje. Ga met een groepje naar de pester en zegt dat hij/zij moet stoppen.
6. V - Ga naar de juf of meester of je ouders en vertel over het pesten. Laat de leerling die gepest wordt merken dat hij/zij niet alleen staat.

Benoem ook de andere mensen die erbij betrokken zijn als er gepest wordt (eigenlijk zijn we allemaal betrokken...): juf/meester, ouders, contactpersoon enz.

(Interactief deel): Afhankelijk van de sfeer in de klas: klassikaal of in kleine (zelf gekozen=veilig) groepjes, worden de volgende vragen beantwoord (pas dit aan aan jouw groep. Jij weet het beste wat werkt in deze groep):

- Hoe vind jij het in de klas?
- Hoe komt het dat jij je zo voelt?
- (Pest je wel eens? Wanneer doe je dat? Wat voor gevoel geeft dat jou?)
- (Word je wel eens gepest? Wanneer gebeurt dat? Wat voor gevoel geeft dat jou?)
- Wat heb je er tot nu toe aan gedaan?
- Lukt dat?
- Wat zou je heel graag willen (veranderen)?
- Welke afspraak vind je dat er moet komen?
- Hoe zie je jezelf en de groep over 2 jaar? Hetzelfde als nu of wil je graag wat veranderen?

! Zorg voor veiligheid in de groep als dit wordt behandeld. Het nadeel van klassikaal bespreken is dat niet iedereen ervoor zal kiezen om wat te zeggen. Het nadeel van het werken in kleine groepjes is dat er kinderen evt. niet worden gekozen én dat je niet kunt controleren wat er gezegd wordt. Kies je voor dit laatste, bespreek het dan klassikaal na, waarbij het belangrijk is dat *ieder voor zichzelf spreekt*. Je mag nooit iets voor/over een ander zeggen.

Mocht er aanleiding zijn om verder te gaan met het gesprek, omdat er binnen de groep pestgedrag naar voren komt dan kun je dat als volgt behandelen (zo niet, ga dan door naar het slot van de les):

Ga allemaal in een kring zitten.

Vertel: Wat kun je doen om met pesten te stoppen (én nog steeds populair te blijven of zelfs te worden):

- Beslissen: vandaag stop ik met pesten
- Loop naar degene toe die je vaak gepest hebt en zeg: Vanaf vandaag pest ik je niet meer. Doei. (doe dit voor bij een 'sterke' leerling. De groep moet ongetwijfeld lachen, maar hiermee benadruk je dat het eigenlijk heel gemakkelijk is)

Vervolgens: is er iemand die iets tegen een ander wil zeggen? Als er eentje begint, komen en ongetwijfeld meer.

- Volhouden!
- Elkaar begroeten
- Je hoeft niet meteen dikke vrienden te worden, maar als je al niet meer pest ben je al heel goed bezig..

Slot: Wat hebben we geleerd? Wat neem je mee? Wie zouden er in de klas helper willen zijn? Veel kinderen zullen hierop reageren. Bespreek het thuis! En: praat er altijd over met een volwassene, die kunnen je helpen. Benoem de rol van de contactpersonen nog even en uiteraard jouw eigen rol.

Vraag voortaan eens elke dag/week/maand (afhankelijk van de groep en behoefte): Hoe gaat het met ons? Hebben we het nog leuk met elkaar?

Ideeën voor vervolglussen (bron: Annette Struijk):

Les over complimenten (In een nieuwe groep op school wil ook iedereen gewaardeerd worden. Je bent er niet alleen fysiek, je mag er zijn om wie je bent. Dit kan zijn om je humor, sportiviteit, kennis, behulpzaamheid, vriendelijkheid etc.

Iedereen is anders, iedereen is uniek (werkvorm: vingerafdruk zetten, uniek! Hier rondom eigenschappen beschrijven over jezelf bijv. wat is kenmerkend voor mij? Welke goede en welke minder goede karaktertrekken heb ik, wat zijn mijn hobby's welke vaardigheden en talenten heb ik etc. Kortom denk na over jezelf).

Lesje over vriendschap. Wat is een vriend? Thuisituatie benoemen, vrienden van ouders. Verschil tussen gewone klasgenoot en vrienden. Hoe laat je dit zien. Respect naar iedereen. Filmpjes laten zien

Tip: Les over de Axenroos (rollen).